

Asia

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto 20. helmikuuta 2020

Kokous

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto 20.02.2020 - 20.02.2020

Helmikuun koulutusneuvostossa esillä päätöslauselma koulutuksesta eurooppalaisessa ohjausjakossa. Päätöslauselmassa käsitellään aiheita, jotka liittyvät koulutuksen rooliin eurooppalaisessa ohjausjaksossa ja Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamisessa. Asiakohdan käsittelyssä jäsenmaat palasivat Suomen pj-kauden aikaiseen yhteisistuntoon opetus- ja valtiovarainministerien kesken ja toivoivat, että kokous saisi jatkoa.

Neuvostossa keskusteltiin osaamiskierrosta eurooppalaisen koulutusalueen liikkeellepanevana voimana.

TORSTAI 20. HELMIKUUTA 2020 (klo 10.00)

1. Esityslistan hyväksyminen (asiak. 5925/1/20)

Hyväksyttiin kokouksen asialista.

2. A-kohtien hyväksyminen

Muiden kuin lainsäädäntökohtien luettelo (asiak. 5928/20+COR1)

Hyväksyttiin A-kohtien luettelo.

Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely) (asiak. 5929/20)

Koskien liikkuvuuspakettia asiakirjassa 5424/20 lausumat kokouksen pöytäkirjassa. Yhdeksän maan yhteinen julkilausuma, jonka mukaisesti eivät kannata liikkuvuuspaketin hyväksymistä ennen kaikkea taloudellisista ja ympäristönäkökohdista johtuen sekä koskien myös ajoneuvojen palauttamissäännöstä.

Keskustelun päätteeksi puheenjohtaja totesi neuvoston hyväksyneen A-kohtien luettelon.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

3. Päätöslauselma koulutuksesta eurooppalaisessa ohjausjaksossa (asiak. 5536/20)

Päätöslauselmaluonnoksessa käsitellään aiheita, jotka liittyvät koulutuksen rooliin eurooppalaisessa ohjausjaksossa ja Eurooppa 2020-strategian tavoitteiden saavuttamisessa. Eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisena tavoitteena on auttaa jäsenvaltioita koordinoimaan talous-, työllisyys- ja finanssipolitiikkaansa; sen vuoksi siinä käsitellään Eurooppa 2020-strategian mukaisesti myös muiden politiikanalojen, kuten koulutuksen rakenneuudistuksia, joilla voidaan edistää työllisyyttä, kasvua ja kilpailukykyä ja joilla voi olla myönteisiä heijastusvaikutuksia. Puheenjohtajan päätöslauselmaluonnoksessa korostetaan, että koulutussektorin roolia eurooppalaista ohjausjaksoa koskevissa keskusteluissa on tärkeää vahvistaa. Tämä erityisesti siksi, että voidaan varmistaa tietoon ja näyttöön perustuva keskustelu koulutusalan uudistuksista ja koulutukseen tehtävistä investoinneista.

Komissaari Gabriel korosti vankkojen perustaitojen merkitystä ja korosti, että ne tulevat olemaan uuden osaamisohjelman sekä uuden digitaalisen toimintasuunnitelman keskiössä. Komissaari korosti myös koulutuksen horisontaalisten yhteyksien merkitystä ja mainitsi esimerkkinä Suomen pj-kaudella pidetyn opetus- ja valtiovarainministerien yhteisistunnon. Jäsenmaat voivat tässä oppia toisiltaan. Komissaari tulee syksyllä esittämään eurooppalaista koulutusaluetta koskevan tiedonannon ja tässäkin tiedonannossa horisontaalisuus tulee olemaan vahvasti esillä.

Kahdeksan jäsenmaata tukivat puheenvuoroissaan Suomen aloitetta opetus- ja valtiovarainministerien yhteiskokouksesta ja totesivat, että tätä keskustelua ja yhteistyömuotoa tulee jatkaa. Toivottiin koulutuksen investointikeskustelun jatkuvan tulevilla puheenjohtajakausilla. Koulutukseen investoiminen kantaa aina hedelmää, investoinnit ovat laadun tae ja keskustelun tulee jatkua. Ehdotettiin eurooppalaisen investointistrategian lanseeraamista.

Suomi kiitti saamastaan tuesta. Vihreän kehityksen ohjelma edellyttää meiltä eteenpäin katsovaa koulutuspolitiikkaa. Koulutuksen kokonaisvaltainen rooli yhteiskuntien kehityksessä vaatii yhteisiä toimia eurooppalaisella tasolla, tämän tulisi näkyä myös investoinneissa. Tavoitteenamme tulee olla tehdä eurooppalaisesta koulutuksesta maailman paras, yhteisin toimin pystymme tähän.

Hyväksyttiin päätöslauselma.

4. Osaamiskierto – eurooppalaisen koulutusalueen liikkeellepaneva voima (asiak. 5512/20)

Puheenjohtaja korostaa osaamiskierron merkitystä eurooppalaisen koulutusalueen voimavarana ja kiinnittää erityistä huomiota osaamiskierron tasapuolisuuteen. Puheenjohtaja toivoo jäsenmaiden vastaavan kysymyksiin tasapainoisen aivokierron varmistamiseksi tarvittavista politiikkatoimista, kansallisista ja eurooppalaisen tason toimista osaamiskierron tukemiseksi erityisesti eurooppalainen korkeakouluverkosto huomioiden sekä eurooppalaisten varojen, ohjelmien ja rahoitusvälineiden käytöstä tasapainoisen osaamiskierron varmistamiseksi.

Komissaari Gabriel korosti koheesion merkitystä ja totesi, että alueiden hyvinvointiin investoidaan laajamittaisesti EU-rahoitusohjelmien kautta. Osaamiskierto on merkittävä tekijä eurooppalaisessa kilpailukyvyssä, mainitsi esimerkkinä tästä eurooppalaisen tutkimusalueen. Komissaari myös toivoo, että tulevassa Horisontti-ohjelmassa pyritään kiinnittämään huomiota osaamiskierron edistämiseen ja toisaalta aivovuodon tukkimiseen.

Monella tapaa ajankohtainen keskustelunaihe, joka liittyy ohjelmarahoitukseen, rakennepolitiikkaan sekä ennen kaikkea vapaan liikkuvuuden periaatteeseen. Jäsenmaiden keskuudessa yksimielisyys siitä, että liikkuvuus on eurooppalaisen koulutusalueen ennakkoedellytys, mutta useassa puheenvuorossa tuotiin esille myös oikeudenmukaisuuteen ja jäsenmaiden palkkakehitykseen liittyvät haasteet. Tästä syystä tasapainon löytäminen toisaalta osaamiskierron ja toisaalta aivovuodon välille on tärkeää.

Käydyssä keskustelussa korostettiin tietyissä EU-maissa osaamiskierron olevan maansisäistä. Usea jäsenmaa korosti vapaata liikkuvuutta yhtenä EU:n perusarvona. Tiiviimpää tilastotietoa kuitenkin tarvitaan mm. siitä, mihin koulutuksellinen liikkuvuus suuntautuu. Myös komissiossa tulisi olla asian tiimoilta vahvempaa tilastotietoa käytettävissä esimerkiksi tutkijoiden liikkuvuudesta. Mainittiin rakennerahastot ja niiden parempi koordinaatio sektorimme ohjelmien kanssa. Korostettiin myös alueellisen näkökulman merkitystä ja tuettiin komissiota Erasmus+-ohjelman laajentamisessa, tuotiin esille myös vastavuoroisen tunnustamisen merkitys. Useat maat totesivat osaamiskierron olevan tuttu aihe, tutkijoiden suhteen ilmiössä ikävä kyllä kyse aivovuodosta. Tästä syystä tarvitaan laajamittaisempaa koulutuksen kansainvälistymistä, jotta aivovuodon ongelmaan voidaan puuttua. Halutaan varmistaa, että osaamiskierron vuoksi maasta lähteneet henkilöt myös palaavat takaisin ja pyrkivät näin tekemään omasta järjestelmästäan vetovoimaisen. Tasapainoa tarvitaan.

Muutama jäsenmaa korosti, että on jäsenmaiden itsensä tehtävä kansallisesti katsoa, että mm. palkkatasot ovat houkuttelevia. EU-tasolla rakennerahastojen sekä Erasmus+-ohjelman avulla voidaan tehdä paljon. Eurooppalainen korkeakouluverkosto on erinomainen konkreettinen aloite. On monia tekijöitä osaajien liikkuvuudelle, eurooppalainen yhteiskuntamalli houkuttelee liikkumaan ja tämä on positiivinen asia ja näin täytyy ollakin. Muutama hyvin vahva puheenvuoro vapaan liikkuvuuden puolesta. Painotettiin koordinoitua yhteistyön merkitystä ja viitattiin alueiden komitean osaamiskierrosta hyväksymään mietintöön. Osaamiskierto voi monissa tapauksissa olla myös Euroopan ulkopuolelle suuntautuvaa. Kysyttiin, tulisiko mm. tutkimuskieleen kiinnittää erityistä huomiota. Houkuttelevien palkkatasojen luomiseen voidaan käyttää myös EU-varoja. Tietyissä maissa myös rakennettu automaattisen tunnustamisen järjestelmiä ja tätä työtä tulisi tukea.

Tarvitaan aktiivista alkuperävaltiopolitiikkaa, joka tarkoittaa sitä, että lähtövaltioissa tulisi luoda houkuttelevaa politiikkaa siten, että osaajat haluavat jäädä tai lähdettyään palata. Moni jäsenmaa totesi, että yhdenmukaistettu palkkataso Euroopan alueella ei aivovuodon haastetta valitettavasti ratkaise. Eurooppalainen korkeakouluverkosto erinomainen esimerkki osaajien houkuttelemiseksi, mutta itsessään se ei tietenkään riitä aivovuotoa tyrehdyttämään. Kyseessä myös globaali ongelma. Joustavat työmarkkinat, rahoitusvälineiden kehittäminen ja eurooppalainen koulutusalue ovat hyviä asioita tasapainoisen osaamiskierron varmistamiseksi.

Osaamiskierrossa urasuunnittelulla merkittävä rooli ja monessa maassa kiinnitetään tähän huomiota erilaisin kansallisin ohjelmin. Useassa puheenvuorossa todettiin, että vapaa liikkuvuus on eurooppalaisen koulutusalueen ennakoedellytys. Korostettiin tilastotiedon merkitystä niin opintosuoritusten kuin tutkintojen tunnustamisen osalta. Eurooppalaisella tasolla korkeakoulutuksen tason tulee kehittyä ja kasvaa ja tähän tarvitsemme toistemme tukea. Näin saadaan myös liikkuvuus jakaantumaan tasaisemmin. Euroopan vetovoiman takaamisessa tarvitaan yhteistyötä mm. opiskelijoiden korkeakoulutukseen pääsyn helpottamisen kautta. On myös syytä varmistaa, että emme Euroopan maiden kesken kilpaile opiskelijoista.

Suomi katsoo, että vapaa liikkuvuus on eurooppalaisen koulutus- ja tutkimusyhteistyön, koulutuksen kehittämisen ja eurooppalaisen koulutusalueen rakentamisen perusta. Eurooppalaiset korkeakoulut-aloite voi toimia uudenlaisten yhteistyömallien ja verkostomaisen toiminnan edistäjänä. Laadukkaan koulutuksen ja tutkimuksen rinnalla Suomi painottaa alueellisen veto- ja pitovoiman vahvistamisen tärkeyttä keinona turvata yritysten kilpailukyky, alueen hyvinvointi ja houkuttelevuus. Suomi pitää tärkeänä myös parantaa päätöksenteon tietopohjaa.

Komissaari Gabriel korosti loppupuheenvuorossaan digitaalisen kehityksen mahdollisuuksia, näitä tulee edelleen kehittää ja niissä tulee tehdä yhteistyötä jäsenmaiden välillä. Löydettävät ratkaisut mahdollistavat yhteistyön eurooppalaisten alueiden välillä. Eurooppalaisen koulutusalueen konkreettinen toteutuminen on tärkeää ja tässä työssä tarvitaan yhteisiä innovatiivisia ratkaisuja.

MUUT ASIAT

5. Eurooppalaisen koulutusyhteistyön vuoden 2020 jälkeiset strategiset puitteet (asiak. 5533/20)

Puheenjohtaja informoi jäsenmaita Eurooppa 2020 –strategian jälkeisistä puitteista. Komission vuoden 2020 työohjelman mukaan strategisia puitteita koskeva komission esitys julkaistaneen vasta vuoden 2020 toisella puoliskolla osana komission eurooppalaista koulutusalueen koskevaa tiedonantoa. Siksi esitystä ei tulla käsittelemään osana Kroatian pj-kauden koulutussektorin ohjelmaa.

Puheenjohtaja kiinnittää kuitenkin jäsenmaiden huomion saavutettuihin yhteisiin tuloksiin nykyistä strategista viitekehystä koskien. Puheenjohtaja esitteli videon koskien nykyistä viitekehystä ja painotti, että jäsenmaiden yhteistyö vuoden 2020 jälkeisten strategisten puitteiden tiimoilta on tärkeää kaikilla koulutusjärjestelmän tasoilla.

Viitattiin 15 jäsenmaan non paperiin (jossa Suomikin mukana) aiheeseen liittyen. Tarkoituksena on korostaa jatkuvan poliittisen tuen merkitystä asialle ja tukea myös vertaisoppimisen näkökulmaa. Käytetyissä puheenvuoroissa korostettiin tulevien strategisten puitteiden merkitystä ja vahvistettiin edelleen viestiä kaikki koulutussektorit huomioivasta strategisesta puitteistosta. Asia nousee esille myös tulevilla pj-kausilla ja yhteinen jäsenmaiden kädenjälki näkyy tässä varmasti. On tärkeää, että koulutusjärjestelmää tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena eikä tehdä eroa esimerkiksi ammatillisen koulutuksen ja muun koulutuksen välille. Kiitettiin Suomea pj-kaudellaan hyväksytystä elinikäistä oppimista koskevasta päätelmästä.

Komissaari Gabriel korosti valmiuttaan toimia asiassa ja totesi takarajana olevan marraskuun 2020 neuvosto.

+++

Suomen edustajat

PES Minna Kivimäki ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Mainittu asiakohdittain

Liitteet

Viite EU; Koulutus

Asiasanat	ammatillinen koulutus, jaosto koulutus (EU 30), koulutus, koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto, koulutusohjelmat, laajentuminen koulutus ja kulttuuri
Hoitaa	OKM, UM, VNK
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, STM, TEM, TULLI, VM, VTV